

PASIPRIEŠINIMO ARCHITEKTAS

Scenarijus ir piešiniai – Miglė Anušauskaitė

Spalvos – Tomas Mitkus

PASIPRIEŠINIMO ARCHITEKTAS

Scenarijus ir piešiniai
MIGLĖ ANUŠAUSKAITĖ

Spalvos
TOMAS MITKUS

Vilnius, 2025

© Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, 2025

ISBN 978-609-96424-5-1

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų
informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

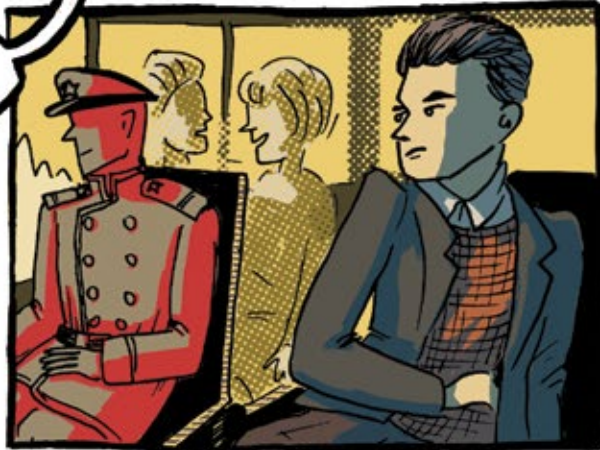
Juozas
Lukša:

atkaklus,

užsispyręs,

nepatiklus,

uždaras,

valingas...

Slaptas partizanų vadų susitikimas

1944 metais mūsų šalį vėl užėmė sovietai.

Dalis su tuo nenoromis susitaikė, o dalis išėjo kovoti.

Kai kurie iš mūsų pasitraukė į miškus, nes neturėjo kitos išeities.

Kai kurie – tikėdamiesi, kad ginklu atkovos Lietuvos laisvę.

Kai kurie iš mūsų apsimetame lojaliais sovietams, bet slapta padedame partizanams.

Jau pora metų, kaip tęsiasi ginkluotas pasipriešinimas, kuriame visi čia esantys dalyvauja. Tad norėčiau paklausti:

Kas partizaninėje kovoje svarbiausia?

Todėl turime įkurti
BENDRĄ partizanų
vadovybę...

O kas TU toks?

Mano slapyvardis – Erelis.
Aš gydytojas Vilniuje,
bet slapta
padedu
partizanams.

Kodėl turime tavimi
pasitikėti?

Manau, kad savo patikimumą įrodžiau
darbais – radau vietą Juozui ir
Tautvaišai Vilniuje, Juozas
studijuoja
architektūrą
suklastotais
dokumentais...

Taip, hm... Mes stengiamės užmegzti
radijo ryšį su laisvuoju
pasauliu, pranešti
apie padėtį
čia,
bet vis dar
nesiseka.

O kodėl nesiseka? Juk
radijo aparatą turit,
šifrus turit...

Mūsų kovoje laukia
dar daug iššūkių,
kurios galėsime
aptarti kito
susitikimo
metu.

Siūlau sausio 18-ą
susirinkti VISŲ
APYGARDŲ
partizanų
vadams
ir suderinti
veiksnius

1946 m. Kalėdos

Ak, šventinė nuotaika! Mes Vilniuje, sočiai pavalgę, o netrukus vyks partizanų susirinkimas...

Atrodo, partizanams pagaliau ateina geresni laikai!

Neprarask atsargumo, juk neseniai sovietai tave įtarė!..

Įtarė, bet Erelis kažkaip viską sutvarkė.

Hm, Erelis...

JUOZAI! Pagaliau tavę radau. Privalau... Perspėti...

Butautai?! Neskubėk, atsikvėpk...

Kaune... Pradėjo suėminėti partizanus. Bet tik tuos, kurie

pažįsta tą barzdočią, kaip jis...

ERELIS?!

Taip, Erelis.

Erelis – išdavikas? Negali būti.

GALI!

Bet jis tiek mums padėjo...

Būtent dėl to ir padėjo!

Erelis tiesiog
norėjo pelnyti
mūsų
pasitikėjimą
ir viską darė
pritariant
KGB.

Privalome dingti
iš Vilniaus...

...ir išpėti visus
kitus!

Esu tikras, kad būsimas partizanų vadų susirinkimas - tik
pretekstas surinkti mus visus į vieną vietą ir...

...Ir sunaikinti. Bet susirinkimas neįvyko,
o Juozas Lukša paspruko tiesiai
mums iš panosės. Kaip pasiaiškinsi, „ERELI“?

KGB
SUSIRINKIMAS

Aš...
Nežinau.
Jis
kažkaip
suprato,
kad
dirbu
jums...

„Kažkaip suprato“, ką?

Jumis, lietuviais, negalima pasitikėti.
reikėtų grąžinti tave į tardymus.

Prašau, nereikia!
Juk ne viskas buvo
veltui - mes perėmėm
partizanų radijo
šifrų ir ryšių su
užsienio kanalus.
Jie liko atkirsti
nuo pasaulio.

Tiesa... Bet dabar
jie apie tai ŽINO ir
tikrai bandys atkurti
ryšius su užsieniu.
Turėsime dar stipriau
saugoti sieną su Lenkija,
kad jie neprasmuktų
į Vakarų.

Partizanų bunkeris

Juozai? Atėjo įsakymas iš partizanų vadovybės.

Tau pavesta vykti į Vakarų.

Ir pranešti
apie tai,
kas vyksta
čia.

Smagu sutikti kitą lietuvį!
Aš- Jonas Kukauskas.

Irgi partizanas?

Ne, pasitraukiau į
Vokietiją dar prieš
soviety okupaciją...
Bet labai ilgiuosi Lietuvos.

Na, tam ir skirti šie
mokymai - kad galėtume
sugrįžti į tėvynę ir kovoti
už jos laisvę!

Tik labai bijau šokti
parašiotu...

Nesijaudink,
dar nešoksime.
Šiandienos dienotvarkėje
liko tik ŠIFRAVIMAS.

Dabar radijo ryšiu gausite pranešimą ir turėsite jį iššifruoti.
Pažiūrėsime, ko išmokote.

Girdžiu pranešimą, nepaleisk
generatoriaus!

Dvi minutės,
VISKAS!

Jei
užtruktumėt
ilgiau,
jūsų buvimo
vietą
galėtų
susekti
priešas.

Na, parodykit, ką turit.

MSRFEES,
OAAALRT
...

Ir ką darot
dabar?

Susirašom raides stulpeliais, viršum jų užrašome
pirmo šifro
raktą...

Mūsu kontakts Vakarų žvalgyboje pranešė,
kad Juozą Lukšą ir kelis kitus jų
treniruotus žvalgus
ketinama nuleisti
parašintais
atgal į
Lietuvą.

KGB
susirinkimas

Ištreniruoti užsienio
žvalgai?
Negalime
to leisti.

Ir neleisime.

Iš savo kontakto žinome,
kur ir kada jie nusileis,
ten jų jau lauksime.

Šįkart Juozas Lukša
nuo mūsų tikrai
nepaspruks.

Pasiruošę, viską turite? Kelio atgal iš šios misijos nebus. 1950m.

Pasiekus sutartą vietą lėktuvą pakelsiu į 3 km aukštį, taigi turėsit iššokti tiksliai tada, kai pasakysiu. Aišku?

Grižęs į Lietuvą
Juozas Lukša

KGB susirinkimas,
1951m. rudenį

dar ištisus metus niekšingai
slapstėsi, organizavo
partizanus, perdavinėjo
informaciją užsieniui.

Bet pagaliau
mums pavyko jį nužudyti.
Ilgus metus trukusi
medžioklė baigta.

Nors nesugebėjome jo perimti
tiesiai po nusileidimo...

... Sėkmingai susekėme vėliau
nusileidusius jo bendražygius.

Bijodamas mirties, Jonas
Kukauskas sutiko dirbti mums.

Jis parašė laišką Juozui
Lukšai, kviesdamas susitikti.

Ten jo jau laukėme su šešiais sunkvežimiais karių...

Šeši sunkvežimiai vienam žmogui?!

Jis labai pavojingas, verčiau nerizikuoti.

Norėjome jį paimti gyvą ir priversti dirbti mums, bet nepavyko.

Šiaip ar taip, turime progą švęsti - Juozo dukšos nebėra!

Jeigu jo nebėra...

...TAI KODĒL ŽMONĒS TIKI, KAD JIS VIS DAR GYVAS?!

... O legendos taip paprastai nenužudysi.

KGB skelbia,
kad Juozas
Lukša žuvo!

Nesąmonė, mano
svainio sesuo jį
matė vos prieš
kelias dienas.

Jis per daug
patyręs,
kad įkliūtų
į jų spastus.

Ir gudrus-
gal pats ir
paskleidė
gandus apie
savo mirtį?

Atkaklus, užsispyręs,
idealistas... Mylintis
ir mylimas.

Partizanų vadas, kurio
nepavyko sunaikinti.

Iš visos „žvalgybos trilogijos“ šį komiksą man piešti buvo sunkiausia – jo herojus Juozas Lukša buvo ir partizanas, ir architektas, ir žvalgas, ir rašytojas... Maža to, šie jo veiklos aspektai buvo itin artimai susiję, taigi, kuriant komikso struktūrą daug tarėmės ir diskutavome, kaip atspindėti jo sąsajas su žvalgyba, tuo pat metu neužmirštant kitų svarbių darbų. Rezultatas – šis itin tirštas komiksas, kurio siužeto struktūrą norėčiau vadinti bendru keleto žmonių darbu.

Juozas Lukša veikia jau sovietų okupuotoje Lietuvoje ir tam tikra prasme yra tragiškas herojus – jo pastangos atkovoti Lietuvos nepriklausomybę neišsipildė jam esant gyvam. Vis dėlto komikse norėjau išryškinti viltį net ir atsidūrus, regis, beviltiškose aplinkybėse.

Tomo Mitkaus spalvos šiame komikse veikia, galima sakyti, kaip atskiras personažas. Ar pastebėsite, koks jų vaidmuo?

Komiksų autorė Miglė Anušauskaitė

Kaip kurtas komikssas „Pasipriešinimo architektas“

PASIPRIEŠINIMO ARCHITEKTAS

Juozas Albinas Lukša¹ – pasipriešinimo okupacijai legenda, vienas garsiausių Lietuvos partizanų vadų ir žvalgy, net du kartus sėkmingai prasiveržęs pro Sovietų Sąjungos sieną, įgyvendinęs ypatingą misiją pranešti Vakarų pasauliui ne tik apie sovietų teroro, bet ir išsivadavimo kovų Tėvynėje mastą.

Legendos pradžia – 1921 m. rugpjūčio 4 d. Veiverių valsčiaus Juodbūdžio kaime. Tą dieną ūkininkų Simono Lukšos ir Onos Vilkaitės-Lukšienės šeimoje gimė antrasis jų sūnus Juozas. Ūgtelėjęs jis buvo išleistas į mokslus Mozūriškių mokykloje. Čia mokėsi kartu su metais vyresniu broliu Jurgiu. Vėliau Juozas ėmė lankyti Veiverių keturmetę progimnaziją. Galiausiai 1936 m. mokslus tęsė pirmojoje lietuviškoje Kauno „Aušros“ gimnazijoje, kurioje įsitraukė į slaptą moksleivių ateitininkų judėjimą, sovietų okupacijos metais paskelbtą antivalstybinį.

Jau „Aušros“ gimnazijos laikotarpiu fiksuotinos ypatingos, ne tik asmeninės, bet ir istorinės svarbos datų sampynos: gimnazijos baigimo atestatą būsimoji laisvės kovų dalyvis gavo ne eilinę, o pirmąją Lietuvos okupacijos dieną – 1940 m. birželio 15-ąją. Atrodytų, jau tuomet Juozui signalizuota apie jo nepaprastą Tėvynės laisvės vardan pasiaukosiančio žmogaus likimą.

¹ J. Lukša turėjo ne vieną slapyvardį, tačiau labiausiai jis žinomas šiais slapyvardžiais: Daumantas, Skrajūnas, Skirmantas, Vytis, Juodis.

1940 m. rudenį Juozas Lukša tapo studentu, pasirinkęs ateityje pagrindžio žvalgyboje jam itin praversiančius architektūros mokslus Kauno universitete. Manoma, kad šios studijos lavino jo gebėjimą įžvelgti ir įvertinti daugiau nei kiti žmonės įprastai geba pastebėti; formavo unikalų Juozo įgūdį ne tik pateikti informaciją žodžiu, bet ir iliustruoti ją vaizdu ar schema².

Vis tik, 1941 m. Lietuvos okupantai Lukšą apkaltino kontrrevoliucine veikla, kadangi mokymdamasis jaunas architektas buvo įsitraukęs į pasipriešinimo sovietams studentų judėjimą ir platino atsisaukimus, skirtus kaimo žmonėms. Už tai dar pirmosios sovietų okupacijos metais jis buvo įkalintas Kauno sunkių darbų kalėjime. Tiesa, sovietų kalintas Kauno universiteto studentas į laisvę išėjo ilgai kalinimo įstaigoje neužsibuvęs. Antrajam pasauliniam karui Lietuvoje tik prasidėjus. Tuomet jis ir vėl bandė studijuoti architektūrą, tačiau iki karo galo mokslų taip ir nespėjo baigti. Nepaisydamas visų nesėkmių, į Lietuvą sovietams sugrįžus antrą kartą, Lukša vėl ėmė puoselėti architektūros studijų baigimo viltis ir 1945 m. atvyko į Vilniaus dailės institutą tęsti dar Kauno universitete pradėtų mokslų.

1945 m. sovietai griebėsi Lietuvos partizanų sąjūdžio, kurio organizacinio skyriaus viršininku buvo tapęs J. Lukša, dalyvių areštų. Žinoma, ieškomų asmenų sąraše atsidūrė ir Juozas Lukša. Architektūros studijas eilinį kartą teko nutraukti. Šį kartą jis atsisakė patrauklios architekto karjeros vizijos, apsisprendamas drauge su broliu Stasiu stoti į ginkluotą kovą prieš sovietų terorą. Gavęs mamos palaiminimą, 1946 m. sausio 1 d. broliai pasitraukė į Lietuvos pogrindį visam likusiam gyvenimui.

Prisijungęs prie laisvės kovotojų, Lukša buvo paskirtas Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės Spaudos ir propagandos skyriaus viršininku, atsakingu už rezistencinių laikraščių „Laisvės žvalgas“ ir „Kovos keliu“ leidybą. Nepraėjus nė metams, jis tapo Vyriausiojo ginkluotųjų pajėgų štabo adjutantu, įpareigotu surengti 1947 m. sausio 18 d. Vyriausios partizanų vadovybės suvažiavimą. 1947 m. sausio 20 d. J. Lukša priėmė atsakomybę vadovauti Kauno apylinkėse veikusiai partizanų Tauro apygardos Birutės rinktinei, o 1947 m. rugpjūčio 20 d. pradėjo eiti Tauro apygardos žvalgybos skyriaus viršininko pareigas.

1947-ieji atkakliajam Lietuvos pogrindžio veikėjui buvo itin svarbūs ir produktyvūs. Nors įrodymų buvo labai mažai, jis dar metų pervartoje (1946 m. pabaigoje) demaskavo į aukščiausią partizanų vadovybę infiltruotą MGB agentą Albiną Markulį-Erelį, sovietų saugumui mėginusį įduoti Lietuvos rezistencijos vadus. Demaskuodamas E. Markulį įžvalgusis Juozas Lietuvos pogrindžio rezistencijos vadovybę išgelbėjo nuo sunaikinimo, MGB planuoto įvykdyti per suvažiavimą 1947 m. sausio 18 dieną. Be to, 1947 m. net du kartus partizanų vadovybės įsakymu jis sugebėjo prasiveržti pro geležinę uždangą

² Severinas Vaitiekus, Dalius Žygelis, „Juozas Lukša – žvalgas iš pašaukimo“, *Karys*, 2021, Nr.12, p. 39.

ir sėkmingai pasiekė Vakarus. Laisvame nuo sovietų pasaulyje Lukša užmezgė ryšius su Nepriklausomos Lietuvos atstovais ir Vakarų žvalgybos tarnybomis, paskleidė žinių apie įnirtingas išsivadavimo kovas okupuotoje Tėvynėje.

Pirmaisiais pokario metais tiek apie sovietų vykdytą terorą Lietuvoje, tiek ir apie pasipriešinimą šiam terorui žinota labai mažai. Terorą, genocidą, saugumo ir žvalgybos tarnybų istoriją tyrinėjęs Arvydas Anušauskas yra nurodęs, kad informacija, kuri pasiekdavo Vakarus, įprastai būdavo labai fragmentiška, dažnai net neatitinkanti sovietų okupuotų valstybių tikrovės. Todėl natūralu, kad kirtęs geležinę uždangą Juozas tapo gyva Lietuvos pasipriešinimo sovietų okupantams iliustracija, formavusia laisvojo pasaulio suvokimą apie realius SSRS agresijos ir pagrindinės atsvaros šiai agresijai mastus. Jo atgabentas ne vienas informatyvus ir svarbus dokumentas. Net ir istorinis Romos katalikų laiškas – lietuvių tautos skundas Šventajam Tėvui Pijui XII, įgarsinęs okupuotos Lietuvos išgyvenamas neteisybes ir pagalbos prašymą, 1948 m. buvo perduotas taip pat Lukšos ir jo bendražygių. Be to, 1950 m. Jungtinėse Amerikos Valstijose (JAV) buvo išleista garsioji J. Lukšos knyga „Partizanai už geležinės uždangos“, kurią autorius parašė Prancūzijoje, remdamasis ne tik savo atsiminimais, bet ir slapta į laisvąjį pasaulį atsigabentais dokumentais.

Niekas neabejoja, kad J. Lukšos ir kitų prasiskverbusiųjų pro geležinę uždangą nelygstamos svarbos nuopelnas – glaudesnio sovietų okupuotos Lietuvos ir Vakarų žvalgybinio bendradarbiavimo inicijavimas, paramos 1944–1953 m. laikotarpio lietuvių rezistentams užtikrinimas. Ir, pirmiausia, kaip pažymi istorikai, bendražygiams pavyko užmegzti ryšį su švedų žvalgybos atstovais.

Iš 1947–1948 m. laikotarpio Švedijos karinės žvalgybos parengtų pažymų matyti, kad švedai naudojo 1947-ųjų pavasarį ir metų gale lietuvių pagrindžio atstovų atgabenta medžiaga. Ji švedams esą suteikusi galimybę formuluoti išvadą, kad tuometinėje SSRS egzistavo nepriklausomas žvalgybos tinklas, galėjęs Vakarams teikti ypatingos svarbos informaciją. Severino Vaitiekaus ir Daliaus Žygelio teigimu, būtent šios medžiagos, o ir ją atgabenusiųjų apklausos pagrindu, švedai nusprendė įsitraukti į agentų infiltravimo operacijas Baltijos šalyse.³

Tai, kad ne tik švedų, bet ir prancūzų, anglų bei amerikiečių žvalgybos tarnybas domino bendra veikla su Lietuvos pagrindžio veikėjais, rodo ne tik Lukšos ir jo bendrakeleivių atgabentos informacijos tarpinstitucinė sklaida Vakaruose, bet ir žvalgybos mokymai, organizuoti tiek jam, tiek ir bendražygiams.

Pirmieji profesionalios žvalgybos ypatybėmis su lietuviais ėmė dalytis švedai, 1948 m. mokydami radijo ryšio ir šifravimo. Vėliau Juozo žvalgų grupė perėjo mokytis į prancūzų

³ Ten pat, p. 44.

žvalgybos mokyklą ir su pertraukomis čia tobulinosi 1948–1949 m. laikotarpiu. Galiausiai rezistencinio pasipriešinimo vadovybei Lietuvoje leidus, prancūzams ir amerikiečiams sutarus, Juozas su bendražygiais gavo JAV centrinės žvalgybos agentūros (CŽA) organizuotus kursus ir sėkmingai juos baigė 1950 metais.⁴

Kartu su Juozu prisiskverbusių pro geležinę uždangą žvalgų grupė tiek prancūzų, tiek amerikiečių žvalgybos mokyklose mokėsi labai panašių – ir partizanams, ir žvalgams naudingų dalykų. Būsimi Lietuvos pagrindžio žvalgai buvo supažindinti ne tik su žvalgybos ir partizaninio karo ypatumais ir taktikomis, bet ir išmokyti dirbti su radijo siųstuvais, šifruoti, dešifruoti žvalgybos pranešimus, rengti slaptaraščius, fotografuoti. Nemažai dėmesio skirta ir mokant juos šaudyti ir mėtyti granatas, orientuotis nepažįstamoje vietovėje, įrengti ir maskuoti slėptuvę, išvengti persekiojimo nepaliekant pėdsakų ar atsikratant pėdsakių šunų. Be to, kadangi Lukšą su bendražygiais planuota nuleisti oro desantu Lietuvoje, jiems buvo suorganizuotos šokinėjimo parašiutu praktikos.⁵

1950 m. spalį Vakarų žvalgybos tarnybų apmokytas J. Lukša parašytu sėkmingai pasiekė Lietuvos žemę, nusileisdamas Žygaičių miškuose. Tuomet sovietų saugumo jis taip ir liko nepastebėtas. Į Tėvynę kovotojas grįžo ketindamas įgyvendinti ypatingą žvalgybos misiją – atnaujinti ryšius su lietuvių pagrindžiu ir suformuoti žvalgybinę paramos bazę CŽA operacijoms, nukreiptoms prieš sovietus Lietuvoje ir Kaliningrado srityje, vykdyti.

Dar 1950 m. spalį J. Lukšai pavyko susitikti su Kazlų Rūdos miškuose reziduojančiais Lietuvos partizanų vadais. Netrukus jis buvo paskirtas Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) Ginkluotųjų pajėgų Žvalgybos skyriaus viršininku, parengė LLKS organizacinių vienetų štabų žvalgybos skyriaus nuostatus, reglamentuojančius partizanų žvalgybos organizacinę struktūrą, funkcijas, tikslus ir uždavinius. Iki metų galo ryžtingasis Lietuvos pagrindžio žvalgas dar spėjo pasiųsti žvalgams už geležinės uždangos 11 radijo pranešimų, parašyti keletą slaptų laišku. Vis tik, užmegztas tiesioginis ryšys su Vakarų žvalgyba 1951 m. pirmoje pusėje nutrūko. J. Lukšos žvalgybinė misija suformuoti sąlygas CŽA operacijoms regione vykdyti taip ir liko neįgyvendinta.

Žinia apie J. Lukšos nusileidimą Lietuvoje pribloškė sovietų saugumą⁶, kadangi jo sugrįžimas grasino sužlugdyti MGB vykdytas dezinformacijos kampanijas, nukreiptas prieš Vakarų žvalgybas (pirmiausia, prieš švedus ir angus). Todėl 1951 m. pradžioje, okupantams galutinai įsitikinus, kad J. Lukša Lietuvoje, sovietų saugumas pradėjo sistemingas, plataus masto paieškas.

⁴ Ten pat, p. 46.

⁵ Ten pat, p. 46.

⁶ Atkreiptinas dėmesys, jog komikse vaizduojamo laikotarpio sovietų saugumo institucijas M. Anušauskaitė vadina ne tuomet egzistavusiu struktūru, o vėliau veikusių, šiandienos žmonių labiau atpažįstamu subjektu – KGB – vardu. Tai sąmoningas autorės kūrybinis sprendimas, kuriuo siekta sustiprinti komikso pasakojimo poveikumą.

Jau 1951 m. rugpjūčio 29 d. tikėtasi J. Lukšą nužudyti arba paimti gyvą. Šiai ypatingai MGB misijai įgyvendinti pasitelktas Lukšos bendražygis Jonas Kukauskas, kuris sovietų užverbuotas dar 1951 m. pavasarį, kai antruoju CŽA desantu buvo nuleistas į Lietuvą. Bendražygių susitikimo vietoje buvo numatyta slapta dislokuoti 600 kareivių. Okupantų apmaudui įžvalgusis Lietuvos pasipriešinimo kovotojas nepasirodė. Vis tik, 1951 m. rugsėjo 4 d. J. Lukša ryžosi priimti kvietimą susitikti su sovietų užverbuotu J. Kukausku. Nuėjęs į sutartą susitikimo su pagrindžio kovų draugu vietą, netoli Pabartupio kaimo pakliuvo į suplanuotą MGB pasalą ir buvo sušaudytas, priešui į jį paleidus 186 kulkas.

Sovietų saugumas tiek nuo Lietuvos rezistencijos vadovybės, tiek ir nuo JAV žvalgybos net metus slėpė žinių apie J. Lukšos žūtį, beatodairiškai šmeižė žuvusįjį, siekdamas sukompromituoti Lietuvos pasipriešinimo judėjimą, dezorganizuoti ir kontroliuoti lietuvių rezistencijos organizacijas Vakaruose. Nepaisant įnirtingų Lietuvos okupanto pastangų sunaikinti ir apjuodinti, J. Lukša tapo valios veikti Tėvynės labui kebliausiomis sąlygomis simboliu ir legenda.

Legendos nemiršta. Legendos amžiams lieka žmonių atmintyje. Juozas Lukša buvo ir liks mūsų pasipriešinimo architektas, vietoj statinių pasirinkęs pagrindžio laisvės gynėjų ir žvalgybos Lietuvoje organizavimą, interjerų ir eksterjerų kūrimo perspektyvą iškeitęs į Vakarų pasaulio suvokimo apie sovietų teroro ir ginkluotos rezistencijos tikrovę projektavimą.

Istorikė Jurga Miknytė

PASIPRIEŠINIMO ARCHITEKTAS

Scenarijus ir piešiniai
MIGLĖ ANUŠAUSKAITĖ

Spalvos
TOMAS MITKUS

Išleido Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, 2025
Pilaitės pr. 19, LT-03113 Vilnius.

Juozas Albinas Lukša – pasipriešinimo okupacijai legenda, vienas garsiausių Lietuvos partizanų vadų ir žvalgų, net du kartus sėkmingai prasiveržęs pro Sovietų Sąjungos sieną, įgyvendinęs ypatingą žvalgo misiją pranešti Vakarų pasauliui ne tik apie sovietų teroro, bet ir išsivadavimo kovų Tėvynėje mastą. J. Lukša tapo valios veikti Tėvynės labai kebliausiomis sąlygomis simboliu.